СӨЙ ТОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫ ИҖТИМАГЫЙ - СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА.

19 ноябрь, 1997ел.
ЧӘРШӘМБЕ

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга. | *№ 130 (8142)* | *Бәясе билгеләнгәнчә*

БЕР ЭШНЕ ДӘ ЧИРАТКА КУЙМЫЙК

Вячеслав Зиновьевич Норлат шикәр заводының механикалаштыру бүлегендә эшли. Техника серләрен камил үзләштергән, хезмәтен сөеп башкаручы кеше буларак характерлыйлар аны предприятиедә.

Быел Вячеслав Зиновьевич хезмәттәшләренә икенче ягы белән дә ачылды. Баксаң, ул шикәр житештерүгә бәйле механизмнардан тыш, катлаулы авыл хуҗалыгы техникасын да әйбәт белә икән. Агымдагы җәйдә МТС тагы җыелма отряд составында комбайнчы булып эшләгәндә аерымачык тоелды бу. Герасимов «Кейс» комбайнын тиз арада үзләштереп хуҗалыклар басуларында сезон буе югары житештерүчән эшләде. Комбайны бункерыннан 25.200 центнер ашлык бушатты.

Вячеслав бүген дә «Кейс»ында эшли: бөртеккә дип үстерелгән кукуруз плантацияләреннән уңыш җыя ул.

Рәсемдә: В.Герасимов.

Н.АЗИЗОВ фотосы.

Яңалыклар

Мәдрәсә ачылды

Узган атнада шикәрчеләр бистәсендәге 1290нчы мәхәллә мәчете каршында мәдрәсә ачылды. Байтак ассоциацияләр һәм предприятиеләр, аерым гражданнар белән кыска вакыт эчендә төзелгән бу объект 50 кеше укытуга исәпләнгән. Озаклламый биредә укулар да башланачак. Мәчетнең төп корпусы төзелеп бетмәү сәбәпле мәдрәсә әлегә картларның гыйбадәт кылу урыны булып хезмәт итә.

Тантанага бистәдәге халык һәм чакырылган кунаклар җыелган. Шулай ук район хакимиятеннән, шәһәр җирле үзидарәсеннән рәсми вәкилләр килгән иде. Халыкка дин белемен өйрәтү, киләчәк буын мөселман кешесенең аңына ислам гореф - гадәтләрен сеңдерү, кануннарын үтәүгә өндәүгә юнәлтеләчәк бу бинага алар үзләренең бүләкләрен тапшырдылар.

Яшүсмерләр көч сынашты

Узган якшәмбедә физик хәзерлек буенча балалар - яшүсмерләр клубында район мәктәпләре арасында татарча көрәш буенча район ярышлары булып узды. Анда Югары һәм Түбән Норлат, Чулпан, Фома, Яңа Әмзә, Богдашкино, Зирекле мәктәпләре укучылары, болардан тыш клубта спортның бу төре белән шөгыльләнүче төрле мәктәпләр яшүсмерләре катнашты. Егетләр 10 үлчәү категориясенә бүленеп көч сынаштылар.

БУРЫЧЛАР ШУЛ УК КАЛА

Район хакимиятендә хуҗалык рәисләре һәм предприятие җитәкчеләре белән бергә уздырылган соңгы киңәшмәдә көннең төп бурычларыннан булган эшләр - чөгендер ташуны һәм бөртеккә калдырылган кукуруз уңышын җыеп алуны тәмамлау, шул ук вакытта терлекчелекне, бигрәк тә сөт җитештерү һәм хәзерләүне игътибар үзәгенә алу зарурлыгы турында сүз барган иде. Бу дүшәмбедә үткән киңәшмәдә дә шул ук мәсьәләләр үзәктә торды.

Гаять авыр шартларда булса да, казылган чөгендерне заводка озату дәвам итә. Игенчеләребезнең түземлелегенә, аларга ярдәмгә килгән автотранспортчыларның сабырлыгына сокланмый мөмкин түгел. Дөрес, техниканы бераз гына булса да киеренкерәк рәвештә файдаланганда, ягъни эшне бик иртә туктатмаганда да ярар иде. Югыйсә, чөгендерне иң күп мәйданда игүче «Кикле»дә озатыласы чимал да өч мең тоннадан күбрәк әле, «1 нче Май», «Родина», «Үрнәк», «Заря» хуҗалыкларында, нефтебаза ярдәмче хуҗалыгында ташылмаган чөгендер шактый. Булган бар чөгендер дә урнаштырылып бетсә, район буенча хәзерләнгән шикәр чималының 100 мең тоннадан артып китәчәге бәхәссез. Чөгендер озатуны катлаулы шартларда да уңышлы оештырган Синдряков исемендәге хуҗалык, аларның күршеләре «1 нче Май» дәүләт заказын бер - ике көндә тутырырга да мөмкиннәр. Тагын берничә хуҗалыкның моңа реаль мөмкинлеге бар. Шуңа да бу эштәге һәркемнең инде күпкә тырышканны азга гына түзүе бик кирәк. Кар өстеннән йөреп кукуруз суктыручы «Кейс»чыларның да фидакарьлеге хөрмәткә лаек. Билгеле, эш бер хөрмәт белән генә калмаячак, әлбәттә. Район җитәкчелеге авыл халкына хезмәт хакы буенча бурычларны кайтару җәһәтеннән эшлекле чаралар күрә. Шуңа күрә терлекчелектә эшләүчеләрнең дә бераз гына сабырлык белән үз вазифаларын җиренә җиткереп башкарулары сорала. Дөрес, соңгы вакытта сөт терлекчелегендә эшләрнең мактанырлык булмавы терлекче-ләрнең шәхси хез-мәтеннән бигрәк тармакка җитәкчеләр һәм белгечләр тарафыннан игътибарның йомшаруы нәтиҗәсе булып тора. Иң аянычы шул, савым сыерларының рационы ярлы, техниканың кыр эшләренә тартылган булуын сәбәп итеп, малларга азык кирәк кадәр кайтарылмый. Бу салкын көннәрдә кардаларда салам артыгы белән торырга тиешле бер вакытта кайбер хуҗалыкларда рацион шул тупас азыктан әллә ни ерак китми әле. Ә инде малларның асларына түшәү турында сүз дә алып барып булмый. Кызганычка каршы, киңәшмәдә җавап тоткан җитәкчеләрнең кайсыларыннан хәлнең кайчан яхшырырга мөмкинлеге турында төпле җавап та ишетергә туры килмәде әле. Ә бит кыенлыкларга карамастан эшне җиренә җиткереп оештырган хуҗалыкларда нәтиҗәләр бүген дә ярыйсы ук әйбәт һәм былтыргы практикага кире кайтып, андыйларның эш тәҗрибәсен башкаларга да җиткерү буенча чаралар күрми булмас ахрысы.

Көн тәртибендәге мөһим мәсьәләләр буенча киңәшмәдә хакимият башлыгының беренче урынбасары Ю.В.Терентьев, авыл хуҗалыгы һәм азык - төлек идарәсе башлыгы Ф.М.Дәүләтшин чыгыш ясадылар. Хакимият аппараты җитәкчесе Ф.М.Галимов авылда үзгәртеп корулар үткәрү буенча бурычларның җитдилегенә басым ясады. Киңәшмәдә шулай ук газлаштыруның быелгы программасын үтәү, техниканы саклауга кую һәм төзәтә башлауга керешү җәһәтеннән дә сүз булды.

•РУСИЯДӘ •ТАТАРСТАНДА

Рудольф Нуриев... Мәскәүгә килде

Мәскәүдә мәшһүр балет биючесе Рудольф Нуриев иҗатына һәм аның тормыш юлына багышланган күргәзмә ачылды. Анда артистның шәхси әйберләре дә күрсәтелде.

Гәзит эчләрендә гәзит

Татарстанда «Московский комсомолец в Татарстане» дигән яңа гәзитнең беренче саны дөнья күрде.

Композитор туган иленә җыена

Дөньякүләм танылган композитор София Гобәйдуллина 1998 елның мартында Казанда үтәчәк «Аурупа - Азия» фестиваленә килергә ризалык белдерде. Якташыбыз хәзер Германиядә яши.

140 грамм ком өчен... 20 мең

Көньяк Сахалинскида яшәүче Н.Сизов Красноярскига тугыз тартма кызыл балык уылдыгы сатырга килә. Карап торышка бу банкалар нәкъ заводта эшләнгән кебек, этикеткасы да бар. Сизов шәһәр эчке эшләр бүлеге хезмәткәрләре эләктергәнче базарда һәрберсен 20 меңнән 100гә якын банка уылдык сатарга өлгерә.

Чынлыкта бу банкаларга уылдык урынына елга комы тутырылган булып чыга. Н.Сизов бу уылдыкларны очсыз гына бәягә, акча эшләп алу максаты белән Көньяк Сахалинск базарында сатып алдым дип аклана.

Фонд чакыруы буенча

Ичкерия Президенты Аслан Масхадов Карнеги фонды чакыруы буенча Вашингтонга килде. Бу визит вакытында АКШ дәүләт департаменты вәкилләре аның белән Грозныйдагы ОБСЕ миссиясе һәм башка мәсьәләләр хакында фикер алышачаклар.

7дән алып 70кә кадәр

Түбәндә сифилис авыруы йоктырган кешеләр саны 2 меңнән ашып киткән. Авыручыларның иң өлкәненә 70 яшьтән артык, иң яше - 7 яшьлек көчләнгән малай.

Яңалыклар

Газ - шикәрчеләр поселогында

Бу көннәрдә шикәрчеләр поселогының Тукай, Маяковский урамнары һәм Циолковский урамының бер өлешендә торак йортларны газлаштыру эшләре тәгәлләнде дияргә мөмкин. Анда яшәүче, үткән елда ярты кыштан салкында утырып калган шактый хуҗа бүген зәңгәр ягулыктан килгән җылыга тиенде. Бу урамнарны газлаштыру эшләрен килешү буенча «Востокмонтаж» АҖнең Отрадныйдагы 2 нче төзелеш участогы һәм Әлмәт шәһәре СКБУ төзелеш участогы башкарып чыкты.

Яңалыклар

Аксубай - Норлат - Самара

Элек норлатлылар Самарага Норлат - Самара рейсы белән генә баралар иде. Аксубай - Самара транзит маршруты ачылгач, әлеге автобус бик уңайлы вакыт - иртән 8 тулганда Норлат автовокзалы янына тукталып, Самарага баручы пассажирларны да утырта китә.

Андреевкада - имтихан

Биш елга бер килә торган фронталь тикшерү Андреевка мәктәбенә дә килеп җитте. Бүген район мәгариф бүлеге хезмәткәрләре Андреевка мәктәбендә укыту - тәрбия эшенең куелышын өйрәнәләр.

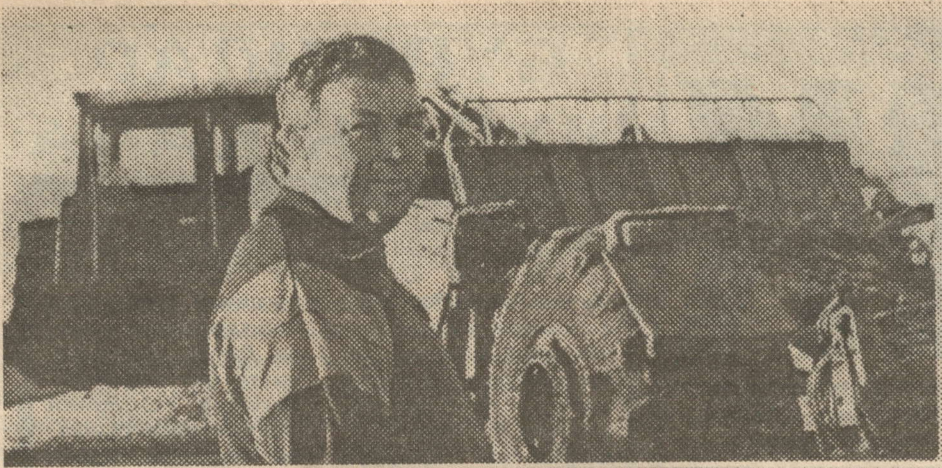

Юллар дип янучылар

Фотоинформация

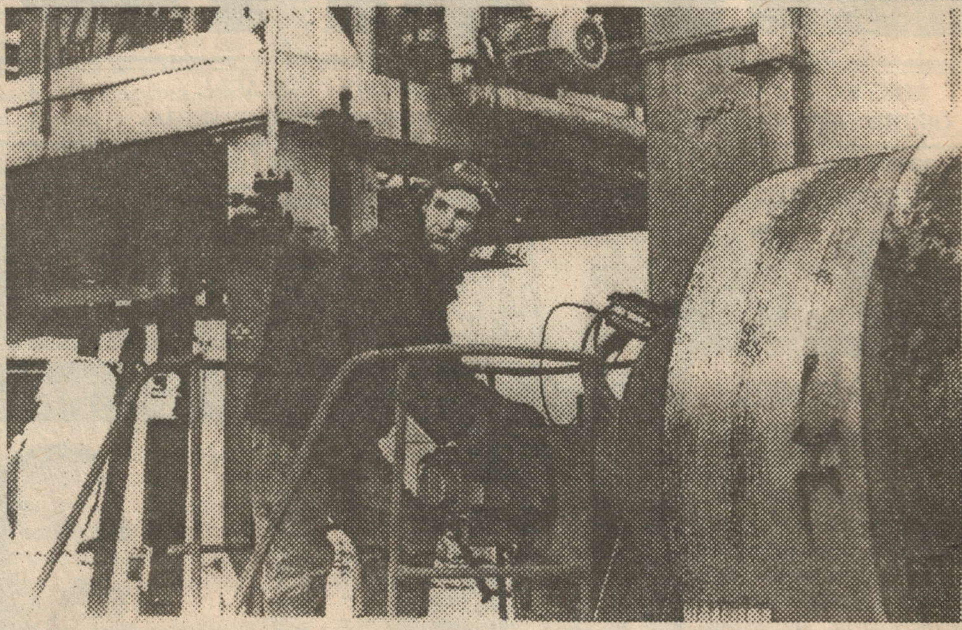

Быел Норлат автоюллар идарәсе гадәттәгедән күпкә яхшы эшләде. Әхмәттән Бикколга кадәрле вак таш түшәүле юлга асфальт җәелде, Киекле авылы эчендә дә күләмле эш башкарылды. Яхшы юлларга тиенмәгән Үрнәк авылы халкы да НУАД юл төзүчеләре эшен шатланып күзәтте. Болардан тыш, дистәләгән километр арада асфальт юлга агымдагы һәм капиталь ремонт үткәрелде. Бу катлаулы эшләрдә сезон буена да бер җитди чатаклык тумады дисәк тә, арттыру булмастыр, мөгаен. Гомуми уңышка Хәкимулла Нотфуллин аеруча зур өлеш кертте дип саныйлар идарәдә. Биредә ул күптәннән эшли. Асфальт - бетон заводының беренчесе - искесендә машинист ул. Эшендә бик зирәк Хәкимулла һәм үз - үзенә, янәшәдә эшләүчеләргә карата таләпчән дә. Чөнки белә: температураны нормадагыдан аз гына арттырып җибәрү яисә киметү изменең сыйфатына нык сугачак. Шуңа да Нотфуллин сменасында заводта эш һәрчак көйле бара. Ә аның үзен коллективта олысы да, кечесе дә хөрмәтли. Әле менә һөнәри бәйрәмнәре уңаеннан яхшы эшләвен истә тотып видеомагнитофон бүләк иттеләр Нотфуллинга.

Шәйхетдин Гайнетдинов та хезмәте белән хөрмәт казанган кешеләрнең берсе. Шофер ул. Махсус көйләнгән машинасы - КамАЗ белән УПРПдан асфальт - бетон заводына битум ташый. Әлегәчә эшендә тоткарлык тудырганы юк. Кыш исә Гайнетдиновның эш спецификасы үзгәрә: битумны саклагычка ташый башлый ул.

- Кушканны көтми, үз эшен үзе белеп башкара,- ди аның турында идарә начальнигы Һ.Х.Садыйков та.

«Безнең остазыбыз, аксакалыбыз», диләр идарәдә Александр Кузнецов турында сүз чыкканда. Җыелышларда да аның турында һәрчак мактау сүзләре генә ишетәсең. «Универсал», дигәндә исә җәйге сезонны юлда скреперда эшләп үткәрүен, кышын эретеп ябыштыручы вазифасын да әйбәт башкаруын истә тотып әйтәләр бугай.

Гомумән, НУАДта бер - бер тантана булса, белем дә, тәҗрибә дә, физик көч тә таләп итүче юл төзелеше эше осталары турында озаклап, тәмләп сөйләү гадәткә кергән. Баш инженер Илгизәр Вәлиев, производство - техник бүлек начальнигы Вера Иванова фамилияләре аеруча зур хөрмәт белән телгә алына. Скреперчы Александр Голубев, юл эшчесе Наил Яһудин... Шундыйлар белән бердәм, ны коллектив. Шундыйларның тырышлыгы белән салына безнең юллар.

Р.ГИНЯЕВА.

Рәсемнәрдә: шофер Ш.Гайнетдинов (сулда аста); АБЗ машинисты Х.Нотфуллин (уңда); скрепер машинисты А.Кузнецов (өстә).

Н.АЗИЗОВ фотолары.

Бер хат эзеннән

Өй салуның ние бар, чүтлама да, мүкләмә дә...

Соңгы көннәрдә Мусиннарның 15,8 квадрат метрлы бүлмәләре яшәү, ашау, шул ук вакытта, юыну урыны да. Өч яшьлек Маратны шунда ук киендереп балалар бакчасына озаталар. Кечеләре - әле быел җәйгенә дөньяга килгән Ринатны исә кием өстенә кием кигезеп, җылы караватыннан чыгармауны кулай күрәләр. Ир белән хатын коридорда эленгән куртканы киеп кенә туалетка чыгып керәләр. Ванна идәнендәге полиэтилен өстенә җәелгән киез җәймә өстенә басып юыналар. Кухняга кереп ашарга хәзерли башладылар исә, юеш һавага пар кушылгач стенадан гына түгел, түшәмнән дә тамчылар тама хәтта, ул вакытта инде дымлылыктан «кылҗайган» ишекне күтәреп - төртеп ныгытыбрак ябу чарасын күрәләр: Ринатның борыны тыгыла.

Газета укучымның бактибындагы, санузеллары тышкы якта булган йорт килгәндер инде күз алдына. Ялгыша күрмәгез, алда тасвирланган бүлмә К.Маркс урамындагы 25 нче йортның беренче фатирыныкы. Өч катлы бу йортны ун ел элек РСУ (ул вакыттагы начальнигы Ш.Кашапов) төзегән булган. 1 нче фатир баштарак та дымлырак булган. Йортның кышкы чорда өелгән булуына сылтаганнар. Тора - бара хәл тагын да начарланган: кухня һәм коридордагы обойлар «җепшеп» кубып төшкән. Кухня стенасына ябыштырылган плитәләр дә ике елга гына чыдаган. Су агу нәтиҗәсендә чери башлаган тышкы як стена буендагы йорт җиһазларын да икенче якка күчергәннәр. Кап - кара булып күгәреп беткән кухня, ванна, туалет стеналары буйлап су ага. Тышкы һава корыланса, стена бераз кипшенә, юк икән инде - һаман ага. Дымлылыктан ванна көзгеләренә кадәр күгәреп беткән, хәтта ишекләрнең беренчел формасы югалу сәбәпле алар яхшы итеп ябылмый. Хуҗалар стеналардан су агу сәбәбен ачыклау максатында өске катның канализация тоташу урыннарын да, вентиляция люкларын да тикшергәннәр, сәбәбен таба алмаганнар. Комиссия дә чакырганнар. Дәүләт санэпидкүзәтү үзәге белгечләре тарафыннан бирелгән язмача информациядә бүлмәдә дымлылык 88 процент (норма - 60) итеп күрсәтелгән. Шунда ук катнашкан балалар консультациясе табибы да дымлылыкның җитди балалар авыруына китерергә мөмкинлеге турында кисәткән. МПП (йорт алар карамагында) җитәкчелеге исә бүлмәне карап китүдән узмаган. Дөрес, ярдәмне күптән вәгъдә итәләр алар, әмма бүгенгәчә җаваплылыкны берсеннән икенчесенә күчерә киләләр. Мусиннарның шәһәр җитәкчелегенә мөрәҗәгать итүе дә таш стенага борчак бәргәндәй генә булды: кем әйтмешли кеше кайгысы төштән соң шул. Хәер, кеше кайгысын кайгыртып төзүчеләр үзләре үк вакытында хезмәтләренә җитди карасалар, бәлки без алда телгә алган бу фатирда да бүген шундый хәл тумас иде. Йортның нәкъ менә Мусиннар яши торган фатирының бер ягы ярты кирпечкә тарырак. Әйе, әйе! Ышанмаучылар булса, барып карасыннар. Ишектән килеп керүгә үк күренә бу: ишек уемының бер ягы икенчесеннән нәкъ менә ярты кирпечкә тарырак. Өстәвенә стенаның өске өлеше ак кирпечтән. Төзү эшләре белгечләре белән киңәштек: ГОСТ нормаларына һич тә туры килми бу. Төзү эшендә төп терәк булган төзелеш нормасы һәм кагыйдәләре дә (СНИП) раслый моны.

Хәер, бу йортны караганда төзүчеләрне гаепләрлек сәбәпләрне күпләп табып була биредә... Йортның нәкъ шул ягына «отмостка» да ясалмаган хәтта. Транспорт та йортка ышкылып диярлек туктый. Бу йорт юл уңаенда түгел бит диярсез сез? Юк, әмма МППның урам җыештыручыларының эш кораллары саклана торган складның нәкъ менә бу йортның беренче катында урнашуы (бу да нормаль хәл түгел инде) сәбәпле, предприятие техникасы да, башкасы да бетеп тормый биредән. Керүче - чыгучы, чүпләүче - туздыручыларын да санап бетерерлек түгел. Подъезд пычрак, ишек ябылмый. Ә соңгысы алда телгә алган фатирга туп - туры. Шуңадырмы, хәтта бүлмәнең подъезд ягындагы стенасы да салкын, дымлы.

- «Ничек кыш чыгарга? Күпме инстанциягә җитсәк тә, әлегәчә ярдәм итүче юк», дип гаилә үз зары белән редакциягә дә мөрәҗәгать итте.

Ярдәм итәргә тиешләр, дигән нәтиҗә ясадык без. Ахыр чиктә, үз хаталарын соңлап булса да төзәтү - төзүчеләрнең намус эшедер инде ул.

Р.ГИНЯЕВА.

Океан артында тавыклар котыра

«Труд» газетасы хәбәр иткәнчә, АКШта тавык ите аша кешегә күчүче яңа авыру тапканнар. Америкада бу авырудан берничә миллион кеше зыян күргән. Үлү о- раклары әлегә юк. Берен- чиратта ашказаны - эчәк юллары зарарлана, паралич сугу очраклары да бар. Кампеллобактериоз дигән бу чир Америкада һәр ун тавыкның тугызында табыла икән.

Безнең базарларда әлегә тавыкларның нәкъ уныnчысы, авырмый торганы сатыла дип гарантия биреп булмый. Җитмәсә, тавык аяклары бүгенге көндә акчалары булмаган гади халык өчен иң арзан ит булып кала бирә.

Бу хәбәрләргә ышанып буламы соң? Якын арада республикада тавык итен сатуны тыярлармы?

Казан шәһәре ветеринария берләшмәсендә һәм санитар - эпидемиология күзәтүе үзәгендә кампеллобактериоз турында бер нәрсә дә белмиләр, товарның тиешле сертификатлары булса, тавык аякларын курыкмыйча сатып алырга мөмкин диләр.

Шулай да күңел тыныч түгел. Хәтерләсәгез, күптән түгел Англиянең «котырган сыерлары» турында тавыш чыккан иде. Инде хәзер океан артында тавыклар котыра башлаган.

(«Татарстан яшьләре»ннән)

Терәк булып бер - берсенә

Аларның гаилә коруларына кырык ел инде. Ул вакыт эчендә төрлесе булгандыр инде булуын, шулай да уңай хатирәләр дистәләрчә тапкыр күбрәк. Ә инде аларның гаилә ныклыгын саклап торган сәбәпләрнең иң мөһиме ир белән хатынның гомер буе бер - берсенә терәк булырга тырышуларында, бер - берсенең мәшәкатьләрен уртак итешә белүдә, бер - берсен начарлыклардан саклый алуда һәм, гади генә итеп әйткәндә, үзара яратышуда дип уйлыйм. Нәкъ менә шушы хисләр байлыгы шулкадәр зур аларда, бер селтәнүдә тузгытып ташланырга мөмкин булган матди байлыкка караганда күпкә өстен күреләр дә ул. Нәкъ менә хисләр - аларның терәге, таянычы, гаилә тоткасы.

1962 нче ел. Казаковлар кызлары Ира белән.

Валентина Васильевна

Хәзер генә Валентина Васильевна ул, инде ике кызы да олылар, оныклары да өчәү. Ә ул чакта Валя - Валюша гына була ул. Һәм Якушкинога бергә йөреп укыган Ерепкино егетләреннән берсе бөтен кызлар арасыннан нәкъ менә аңа күз ата. Мәктәпне тәмамлагач Валя Ульяновскига, фармацевтлыкка укырга китә. Имтиханнарны өч кыз бергә тапшыралар, тик араларыннан Зоя, кечкенә генә үлчәүне төзәтергә кушулары белән үк документларын кире алып кайтып китә, ә Валентиналар икесе дә калалар. Ул арада Петр армиягә китә һәм араларында хатлар йөри башлый. Укып чыккач Валяны Алатырьдагы бер аптекага эшкә билгелиләр, шунда ук агач эшкәртү заводы һәм 25 урынлык сырхауханә дә була. Күптәннән килә торган үз гадәтләре булган бу як халкы да кешеләргә ачык йөзле, игътибарлы Валяны бик тиз үз итә. Аптека мөдире Иван Павлович та ошата кызны. Ачык күңелле булса да артык кысмыр кеше була үзе. Берчакны шулай Валя саксызлык белән аптеканың бер пыяла савытын төшереп вата. Шуның өчен күпме сүз ишетә ул... Шулай да Иван Павловичтан күп нәрсәгә өйрәнә Валя, тормыш сабакларын шактый ала. Шул сабакларның берсен гомергә онытасы юк... Аптекага бик еш бер карт кергәләп йөри, йөрәгеннән зарлануы. Булмаган табибы калмаган инде, ә авыртуы һаман да басылмый. Шунда аптека мөдире бу картка бер шешәгә дистилляцияләнгән су салып, көнгә өч тапкыр берәр аш кашыгы эчәргә дип бирергә куша. Бер атнадан тагын килә теге карт һәм рәхмәт укый кызларга, нинди хикмәтле дару бирдегез сез миңа, йөрәк авыртуым басылды бит, тынычлап йоклый башладым, ди. Менә бит ул кешене ышандыра алу кодрәте ничек...

Петр Васильевич белән туйны көзен ясыйлар алар. Аңа кадәр Петр армиядән кайтышлый ук, өенә дә кермичә аның янына килеп киткән була, шул чакта килешеп тә куялар. Октябрьнең бик матур, яфраклар көзнең алтынсу төсенә кергән көне була ул. Яшьләр иң җитез юртак ат Вайгачны тарантаска җигәләр дә, Аксумлага, авыл Советына юл тоталар. Ул чакта әле балдаклар алмашып торырлык чамалары булмый, кәләшкә тыйнак кына күлмәкне дә апасы гына тегеп бирә.

Тату гына яшәп китәләр Казаковлар. Яшь хатын аш - суга оста булып чыга, юк - бардан табыш чыгармый, ирне - ир итә белә, аның мавыгуларын да якын күрә. Кышын ул чаңгы ярышларына чыгып китсә, кечкенәләре Иришканы чанага утыртып, Валя да аның финишка килүен карап торырга чыга. Аннан Галя туа. Курчак кебек кенә була инде үзе, хәтта курчагының туфлие дә ярый үзенә.

Валентина Васильевна 94 нче үзәк аптекада ассистент булып эшли, ә 72 нче елда ул чактагы баш табиб аны район шифаханәсе аптекасына күчәргә күндерә. Рәхмәтләрнең хезмәт кенәгәсенә язылганнары да аз түгел, шулай да аның ярдәменә мохтаҗларның үз авызларыннан ишетелгәннәре күбрәк. Аларын нинди генә рәсми кәгазьгә дә кертеп бетереп булмый шул.

Петр Васильевич

Петр Васльевичның тормыш фәлсәфәсенә килсәк, аның бар гомере үзе тапкан һәм сынаган, бернинди ялган да катышмаган кануннарга нигезләнгән. Спорт - аның гомерлек алласы да, юлдашы да шул. Малай чагыннан ук мавыгып китә ул спорт белән. Анысы болай булып чыга. Сугыш вакытында Тумбадан Ерепкино аркылы фронтка чаңгылар озаталар. Шул чакта дүрт стакан тозга алыштырып (ул чакта моның нинди бәя икәнлеген әйтеп тә торасы юктыр) бер пар чаңгы алырга күндерә ул әнисен. Бик тиз шомара ул чаңгыда, эт алып җибәрәләр дә, шуны ияртеп ауга йөри башлый, аннан инде җиде чакрымдагы мәктәпле авылга. 10 километрга чабуда мәктәп беренчелегенә ярышларда җиңеп чыгудан канатланып йөргән чагында, 1952 елның 12 гыйнварында телеграмма килеп төшә: Петр Казаковка район даның якларга Казанга барырга. Әмма болай да юклы - барлы гына яшәп торганда Казан хәтле Казанга чыгып китүе җиңел булмый, билгеле. Чабата киеп чыгып китә Петр. Аның каравы абзыйсы үреп биргән таза чабатасы юк - бар гына аяк киемнәренә биргесез була. Беренче көнне 79 районнан 43 команда катнаша. Ул эстафета узышының соңгы, дүртенче этабында чаба. Петрның шулкадәр җитезлегенә гаҗәпләнгән хөкемдарлар аны башка кеше урынына чапмый микән дип шиккә дә төшәләр хәтта. Ул чакта аны җылы чаңгы костюмы белән бүләклиләр. Бик тә кадерле дә, яраклы да бүләк була ул аның өчен. Һәм шуннан бирле үзе күпме ярышларда катнашмасын, күпме шәкертләрен стартка чыгармасын, шул беренче уңыш китергән зур ярышны гомергә онытмый ул.

1963 елда Казаков СССР халыкларының III спартакиадасында катнаша. Марафон дистанциясенә йөгерә. 42 чакрым 195 метрлы шул араны ике сәгать ярымда чабып чыкканда биш килога җиңеләеп кала ул. Ә врач: "Синдәге бу йөрәк белән марафонда чабарга түгел, аюга каршы чыгарга була" ди. Шул көннең истәлеге булып аңарда "Спорт һәркайда һәм һәрвакыт" дигән альбом саклана. Ул чакта бер дусты Казанда очраткан булган ул альбомны һәм бер рәсемдә Петрны күреп сатып алган. Спартакиада фотографы шулай җиңел йөгерүче җитди йөзле Казаковны тәки эләктереп алган булган икән бит.

... Спорт. Кайда гына эшләмәсен - Норлат шикәр заводын төзүдәме, ДОСААФның район комитетындамы, мәктәптә укытудамы - Петр Васильевичның гомере чаңгы, тимераякта йөрү, йөгерү, волейбол, йөзү, граната ыргыту һәм башка спорт төрләре белән аерылгысыз. Спорт аңа нык сәламәтлек, яхшы кәеф бүләк итә, яшәргә җегәр бирә. Петр Васильевичның үз гомерендә грипп белән авырганы юк, ә больничныйга берзаман радикулит китереп кыскач кына чыккан.

Спорт. Ул аның характерын да сыный, аны үз алдына максат куеп, шуңа ирешергә дә өйрәтә. Яулаган һәр җиңүе аңа үз характерында яңа бер сыйфат ачарга мөмкинлек һәм яңа үрләргә күтәрелергә көч бирә, егәр өстәп тора. Берәр сәгатькә яки көнгә генә түгел, ә гомере буена.

Спорт. Ул аңа шатлык та китерә, яңа дуслар табарга да булыша, дөньяга карашын да киңәйтә. Петр Васильевич йөзләрчә малайлар һәм кызларны да спорт дөньясына алып кереп китә. Һәр якшәмбене спорт залларында, стадионнарда һәм чаңгы юлларында үткәрә ул, гомер буе сәгатьне санап торганы булмый. Декабрьдә иртәнге дүрттә мәктәп шугалагында боз катыра торган була ул. Һәм шәкертләре аны әле дә онытмыйлар, бәйрәм саен котлаулар җибәреп торалар, очрашканда кәефен сорашмый калмыйлар. Спортка мәхәббәтне гомер буе саклый алган Петр Васильевич аларның күпләре өчен өлге бит!

Спорт. Аңа бүген дә кадерле әле ул. Әле өченче ел кыш чаңгыда меңъярым чакрым чапкан. Иртән күнегүләр ясый. Велосипедтан да аерылганы юк. Пәнҗешәмбе саен сәгать ярым - ике сәгать волейбол уйнап ала. Аның үзен "аяклы энциклопедия" дип йөртәләр - хоккейчыларыбызның кайчан ничек җиңгәнлекләрен һәм җиңелүләрен, олимпиадаларда алтын медаль алучыларны, пятиборьечыларның , җиңел атлетларның һәм чаңгычыларның рекордларын хәтерли. Аның хәтерендә йөзләрчә дата һәм фамилия, күпсанлы цифрлар һәм аны аңлаган кешеләр генә рәтенә төшенердәй күпсанлы башка спорт статистикасы мәгълүматлары. 48дән бирле "Спартак" яклы ул. Телевизордан чираттагы матч бара икән, аларның фатирында тормыш бөтенләй икенче рәвешкә керә, йорттагылар ишаралап кенә сөйләшәләр.

Спорт. Бүген Петр Васильевичны спортның позицияләре йомшару бик нык борчый. Кайчандыр районда югары белемле бер физкультура укытучысы булса да, спортта нәтиҗәләр һәм казанышлар бар иде, дип искә ала ул. «Шул елларда абруйлы спортчыларыбыз барлыкка килде: велосипедчы Илья Паруков, йөгерешче Василий Таймуллин, спорт мастерлары Горелов, Ляпунов, Гордеев, Ильин һәм башкалар; "Урожай" футбол командасы 15 ел буе республикада иң яхшылар исәбендә булды... Хәзер тренерлар дистәләп, ә күрсәткечләр юк. Карт гвардия яшьләрдән яңа нәтиҗәләр көтә дә бит..."

***

Казаковлар гаиләсенә кырык ел. Гомер узганы сизелмәгән дә. Туганнарын онытмыйлар, бәйрәмнәрдә дуслары белән җыелышалар, яздан көзгә чаклы бакчада мәш киләләр. Һаман да икесе бер сукмактан, бергә һәм янәшә, ялгансыз, шул ук вакытта матур булса да буш сүзләрсез атлауда алар. Үзләре дә уйлавынча, башкалар да әйтүенчә, бәхетле, изге күңелләрен тупаслындырмыйча, иң матур хисләрен җуймыйча яшиләр. Ни кирәк ди тагын?

Т.НАЗАРОВА.

● Газета укучы рәхмәт әйтә ● Газета укучы рәхмәт әйтә ● Газета укучы рәхмәт әйтә ● Газета укучы рәхмәт әйтә ●

ЯХШЫЛАРЫ - КҮБРӘК

Миңа, өлкән яшьтәге сугыш инвалидына, соңгы вакытта табиблар хезмәтеннән еш файдаланырга туры килә. Сөенеп кайтам, районыбыз табиблары арасында үз хезмәтен әйбәт белүче белгечләр байтак. Хирургия бүлеге мөдире А.В. Слепцов, яшь белгеч Камалов авыруларга ихтирамлы карашы белән башкалардан аерылып торалар.

И.С.Таһиров куйган диагноз да һәрчак рас туры килә. Белемле һәм тәҗрибәле хирург Ә.К.Сафиуллинга да ышанычым зур минем. С.Ә. Волкова киңәшләрен дә һәрчак тотам.

Соңгы елларда стоматология бүлеге дә күзгә күренеп үзгәрде. Аның мөдире Р.Ә. Мостафин кабинетларны камил заманча җиһазлар белән баетуга зур өлеш кертте, үз янына белемле кадрлар җыйды. Халыкка намуслы хезмәт итәләр алар.

Иске Чаллы участок шифаханәсендә дәваланырга да туры килде миңа. Биредә дә медицина персоналы хәзерлекле, белемле. Үзләренә мөрәҗәгать итүчеләргә югары профессиональ дәрәҗәдә медицина хезмәте күрсәтү өчен барысын да эшлиләр алар. Шуңа да телгә алып үтелгән барлык медицина хезмәткәрләренә олы рәхмәтемне җиткереп, аларның үзләренә дә сәламәтлек, тынычлык телисем килә.

И.ТУИШЕВ.
Норлат шәһәре.

ЧЕРНОБЫЛЬ АВАРИЯСЕН ЛИКВИДАЦИЯЛӘҮЧЕЛӘРГӘ ЛЬГОТАЛАР

Чернобыльче.Әлеге статус бүген һәр кешегә мәгълүм:Чернобыль АЭСндагы фаҗига нәтиҗәсендә радиациягә эләккән кешеләр турында бара сүз.Гадәттә,чернобыльчеләрне өч шартлы төркемгә бүләләр.Беренчесенә шартлы рәвештә нурланыш авыруы алганнар һәм Чернобыль фаҗигасе нәтиҗәсендә инвалид булып калучылар,икенчесенә - фаҗига нәтиҗәләрен ликвидацияләүдә катнашучылар,өченчесенә-пычратылган территориядә яшәгән һәм яши торган кешеләр керә.Зыян күрүчеләрнең статусы төрле,шулардан чыгып льготалары да үзгә.Чернобыльче-газета укучыларыбыз соравы буенча безнең хәбәрчебез чернобыльчеләр льготаларыннан файдалану мәсьәләләрен аңлатуны сорап социаль страхование фонды уполномоченные В.П.Алексеевага мөрәҗәгать итте.

Сорау:Чернобыльчеләрне социаль яклау дәрәҗәсен нинди документ билгели?

Җавап:Бу уңайдан «Чернобыль АЭС»ы фаҗигасе нәтиҗәсендә радиациягә эләккән гражданнарны социаль яклау турында» РФ Законы һәм әлеге Законга 1992 нче елның 18 июнендә кертелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр бар.

Сорау:Чернобыльчеләрне санаторий-курорт дәвалануы өчен путевкалар белән тәэмин итүдә нинди льготалар бар?

Җавап: Ел саен мондый путевка нурланыш авыруы алган һәм кичергән һәм башка кешеләргә генә бирелә.1986-87 елларда Чернобыль фаҗигасе нәтиҗәләрен ликвидацияләүдә катнашкан кешеләргә дә ел саен шундый путевкаларны беренче чиратта һәм бушлай алу хокукы бирелә.

1988-1990 елларда бу эшләрдә катнашкан кешеләр дә әлеге путевкалар белән беренче чиратта һәм ел саен тәэмин ителәләр.Әмма алар путевка өчен гомуми нигездә түлиләр.

Сорау:Бирелмәгән путевка өчен компенсация түләнәме?

Җавап:Путевка бирү мөмкинлеге булмаганда гына һәм анда да бары тик 1986-1987 нче елларда һәлакәт нәтиҗәләрен ликвидацияләү буенча эштә катнашучыларга гына. Сәламәтлекне югалту өчен акча түләү түгел, радиация алучыларны дәвалау максат бит.

Сорау:Әлеге льготаларга хокукны нинди документлар раслый?

Җавап: Беренче шартлы төркемгә керүче чернобыльчеләргә,махсус инвалид таныклыгы бирелә,икенче төркемгә керүчеләр исә АЭС һәлакәте нәтиҗәләрен ликвидацияләүдә катнашучы таныклыгы һәм күкрәк билгеләре ала.

Санаторий һәм ял учреждениеләре путевкалары һәм башка льготалар белән дәүләт социаль страхованиесе средстволары исәбенә бары тик бүгенге көндә эшләүче чернобыльчеләр генә һәм бары тик медицина күрсәтмәләре буенча гына файдалана алуына да игътибар юнәлтәсе килә.

Эшләмәүче чернобыльчеләр исә тиешле льготаларны аларга пенсия билгеләүче органнарда яисә халыкны социаль яклау бүлекләрендә алалар.

Идарә итү пульты дежуры эше гаять җаваплы вазифа. Янгын һәм сак сигнализацияләренең торышы турында барлык информация нәкъ шунда килә бит. Димәк, шәһәрнең тулы картасы аның күз алдында дигән сүз. Дежур информацияне алган ашыгыч тизлек белән карар кабул итәргә тиеш, шулай булмаса ахыры фаҗигале бетәчәк.

Идарә пульты дежуры Надежда Кирилловна Павельева ведомстводан тыш сак бүлегенә 1984 елда килә. Ул чакта бөтен оператив техника телефон белән чикләнә. Шуна да даими рәвештә камилләшеп торучы җайланмаларны бер генә тапкыр үзләштерергә туры килми. Надежда Кирилловнаның җитезлеге аркасында бик күп угрылык очраклары кисәтелде. Аның белән бергә эшләүче кешеләргә телефоннан яки рациядән аның сабыр тавышын ишетү бик рәхәт була. Эшендә ул җаваплы хезмәткәр, ә өендә инде үсеп җиткән ике баласына ягымлы әни дә.

Рәсемдә: ведомстводан тыш сак бүлегенең идарә пульты дежуры Н.ПАВЕЛЬЕВА.

Н.АЗИЗОВ фотосы.

Шигъри дулкын

Р.Мәсләхова

Кайтыймчы, әй, бала чагыма

Сине бит өзелеп сагынып
Кайттым мин, әнкәем, яныңа,
Әнкәем, әй газиз әнкәем,
Син дәва сагынган җаныма.

Кулларыңны куеп кулыма
Куәт бир сагынган җаныма,
Күзләремне йомып тагы бер
Кайтыймчы, әй, бала чагыма.

Ягымлы карашың, әнкәем,
Юатсын сагышлы җанымны,
Кочагыңа тагы ал әле,
Хәтерләт, әй, бала чагымны.

Бәгырем кисәге, диеп әйт,
Янәдән кадерләп үп әле,
Хәтернең балачак сукмагын
Тагы бер кабатлап үт әле!

Жетоннар булырмы?

Бу сорау без пенсионерларны августтан бирле борчый. Нәкъ шул айда жетоннар бирүне туктаттылар, сәбәбен дә аңлатып маташмадылар. Юкса, торак - коммуналь хезмәтләр өчен түләүдә жетоннар безгә әйбәт кенә ярдәм иде.

Тиешле органнар җавап бирсеннәр иде: жетоннар бирелерме?

Г.КОЗЛОВ.
Норлат шәһәре.

Мәгълүмат

Якынча исәпләүләр буенча 1996 елда Татарстанда 3 млн. 766 меңнән артык кеше яши. 2 млн. 772 меңнән артыгы шәһәр җирендә, 994 меңе - авылда. Казан шәһәрендә - 1 млн. 85 мең.

Халык санын киметмичә, буыннарны табигый алыштырып тору өчен тууның суммар коэффициенты (бер хатын - кыздан туган балалар саны буенча) 2,15 - 2,17дән ким булмаска тиеш. Туу режимына карасак, 1990 елдан башлап, ул Татарстанда яшәүче халыкның гади буыннар алмашын да тәэмин итә алмый һәм 1,48гә кадәр кимегән.

КОТЛЫЙБЫЗ!

Иске Әмзә авылында яшәүче хөрмәтле әниебез **Роза Ислам** кызы **Минабетдинованың** бу көннәрдә туган көне. Аны кайнар котлап, элеккечә үк барыбыз өчен дә игелекле, мәрхәмәтле булып, әти белән тигез, сәламәт булып озак гомер итүен теләп калабыз.

Улы Илдар, килене Гөлкәй, оныклары Илшат, Гөлинә.

Белдерүләр

САТАБЫЗ

Ашыгыч рәвештә ГАЗ - 69А, кыйммәт түгел. Тел.: 3 - 82 - 69.

***

К.Маркс ур., 6 - 22 адресы буенча өч бүлмәле фатир. 16 сәг.тән 19 сәг.кә кадәр мөрәҗәгать итәргә.

***

Душы белән электр су җылыткыч һәм гармошка. Тел.: 2 - 13 - 58.

***

1984 нче елгы ВАЗ - 2107, зәңгәр төстә, кыйммәт түгел. Адрес: Дружба ур., 74 - 6, тел.: 5 - 28 - 59 (16 сәг.кә кадәр).

***

Әйбәт хәлдәге ак төстәге ВАЗ - 21053, двигателе - 03, панеле - 07. Адрес: Андреевка авылы, Иванов Сергей Васильевичка мөрәҗәгать итәргә.

Тел.:3-92-34

***

ВАЗ-21011, кыйммәт түгел. Адрес:Егоркино авылы, Давыдов Анатолийга мөрәҗәгать итәргә.

***

1983 елгы ВАЗ - 21013. Тел.: 5- 11- 91

***

1980 елгы ВАЗ-21011.

Адрес: Гыйматдинов ур., 60-10, 16 сәг.тән соң.

***

ВАЗ - 2106. Тел.: 5 - 21 - 84.

***

Балык ятмәсе. Тел.: 2 - 20 - 55 (кичке 7дән 9га кадәр).

АЛЫШТЫРАБЫЗ

Ленинградская урамындагы 40 кв. метрлы бер бүлмәле фатир Самарага алыштырыла яки сатыла. Тел.: 5 - 16 - 69, 16 сәг.тән 19 сәг.кә кадәр мөрәҗәгать итәргә.

***

Мунчасы, коесы, йорт яны участогы булган шәхси йорт өстәмә түләп бер бүлмәле фатирга.

Адрес: Лобачевский ур., 17 (17 сәг.тән соң).

***

Торак йорт бер бүлмәле фатирга.

Адрес: Вахитов ур., 2 - 4.

ТӨРЛЕСЕННӘН

Синцов Евгений Алексеевич исеменә документлар табучының бүләк бәрабәренә Ключи поселогында иясенә кайтаруын сорыйбыз.

***

Ике бүлмәле фатир сатып алам. Тел.: 5 - 35 - 77.

***

Яшь гаиләгә яшәп тору өчен фатир кирәк.

Тел.: 5 - 28 - 33.

***

Яшәп тору өчен бүлмә кирәк.

Адрес: Островский ур., 43.

***

Тиз һәм авыртусыз колак тишәбез. Тел.: 5 - 39 - 39.

***

Шәхси йорт һәм яңа «Москвич - 412» автомашинасын килешү буенча ике яки бер бүлмәле фатирга алыштырам. Адрес: Спартак ур., 26.

«Новинка» кибете яңа ел бүләкләре тәкъдим итә. Үз заявкаларыгызны бүген үк ясый аласыз. Җыелмада бары тик безнең илдә генә эшләнгән кондитер әйберләре. Сезнең тәкъдимнәрегезне дә искә алачакбыз.

Тел.: 5 - 39 - 39.

Шәһәр элемтә челтәре абонентлары игътибарына!

Еллык инвентаризация үткәрү һәм телефон белешмәләре төзү өчен мәгълүматларны төгәлләштерү максатында 1997 нче елның 1 нче декабренә кадәр район элемтә узелына килүегезне сорыйбыз. Үзегез белән паспорт, килешү кәгазе, квитанция булу шарт.

РУС администрациясе.

Идел Буе региональ наркология үзәге

Алкогольгә бәйлелектән һәм тәмәке тартудан бер сеанста кодлаштыру. ***Табиб М.Б.Багрянцев.***

Бездә генә!

Тулы анонимлык. Индивидуаль якын килү. Дәвалау барышында пациентның туганнарына да катнашырга рөхсәт ителә. Белешмә бирелә. Консультация, әңгәмә, кодлаштырудан соң күзәтү һәм ярдәм - бушлай!

Язылу һәм әңгәмә дәвалау көнне, җомга көне 21ноябрьдә көндезге сәгать 2дә район мәдәният йорты бинасында уздырыла.

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгыннан 1995 елның 16 гыйнварында бирелгән № 00164 - 30 лицензия.

БАШ МӨХӘРРИР Р.Ф.ҖАМАЛИЕВ.
МӨХӘРРИР С.Н.ХӘЙРУЛЛИНА.

Учредительләр: Октябрь район хакимияте һәм редакциянең хезмәт коллективы.

"Дуслык" район газетасы атнаның чәршәмбе, җомга, шимбә көннәрендә чыга, рус һәм чуваш телләренә тәрҗемә ителә.

Безнең адрес: 423000, Татарстан Республикасы, Норлат шәһәре, Карл Маркс урамы,19.

Телефоннар: баш мөхәррир - 2-12-14, 2-22-81, мөхәррир һәм җаваплы сәркәтип - 2-18-67, авыл хуҗалыгы бүлеге - 2-22-51, Советлар, хатлар һәм җәмәгать оешмалары тормышы, чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир - 2-10-44, рус теленә тәрҗемә буенча мөхәррир - 2-14-16, бухгалтерия,реклама бүлеге, фотокорреспондент - 2-15-63.

Газета Татарстан Республикасының мәгълүмат һәм матбугат Министрлыгында 34 нче номерлы таныклык белән теркәлде.

Ульяновск өлкәсе матбугат һәм мәгълүмат идарәсенең Димитровград типографиясе. Офсет ысулы белән басылды. Күләме - 1 басма табак. Тираж 2338 данә.